

ICC'nin
Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele
Komisyonu tarafından hazırlanmıştır

ICC Yolsuzlukla Mücadele Kuralları

2011 baskısı

ICC tarafından ilk olarak 1977'de yayınlanmıştır

2011 baskısı

Telif hakları © 2011

Milletlerarası Ticaret Odası

Tüm hakları saklıdır.

İçindekiler

Önsöz	1
Giriş	3
Bölüm I	
Yolsuzlukla Mücadele Kuralları	5
Madde 1	5
<i>Yasaklanmış Uygulamalar</i>	
Madde 2	6
<i>Üçüncü Taraflar</i>	
Bölüm II	
Yolsuzlukla Mücadele Kurallarına Uyumu Desteklemek için Kurumsal Politikalar	7
Madde 3	7
<i>İş Ortakları</i>	
Madde 4	8
<i>Siyasi ve Hayır Amaçlı Katkılar ve Sponsorluklar</i>	
Madde 5	8
<i>Hediyeler ve İkrâm ve Ağırlamalar</i>	
Madde 6	8
<i>Kolaylaştırıcı Ödemeler</i>	
Madde 7	8
<i>Çıkar Çatışmaları</i>	
Madde 8	9
<i>İnsan Kaynakları</i>	
Madde 9	9
<i>Finansal ve Muhasebe</i>	
Bölüm III	
Etkili Bir Kurumsal Uyum Programının Öğeleri	10
Madde 10	10
<i>Bir Kurumsal Uyum Programının Öğeleri</i>	
Ek A	12
<i>Başlıca Uluslararası Yasal Belgeler</i>	
Ek B	13
<i>Yolsuzlukla Mücadeleye Yönelik Diğer ICC Belgeleri</i>	
Ek C	14

Ana Hatlar

ICC Yolsuzlukla Mücadele Kuralları 2011 baskısı, üç bölümden oluşmaktadır:

Bölüm I, uygun Kuralları belirtir;

Bölüm II, Kuruluşların Kurallara uyumu desteklemek için yürürlüğe getirmeleri gereken politikaları açıklar;

Bölüm III, bir etkili kurumsal uyum programının önerilen öğelerini listeler.

Önsöz

Önsöz, ICC Genel Sekreteri Jean-Guy Carrier, ICC Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu Başkan Yardımcısı François Vincke ve ICC Yolsuzlukla Mücadele Kurallarının Revizyonundan Sorumlu Görev Ekibinin Başkanı Jean-Pierre Méan tarafından hazırlanmıştır.

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC), yalnızca yolsuzluklardan arındırılmış bir sistem tüm katılımcıların eşit bir oyun alanında rekabet edebilmelerini sağladığından, ticari işlemlerde daha fazla bütünlüğün sağlanmasına yönelik çalışmalarda daima başı çekmiştir.

ICC, bir taraftan uluslararası örgütlerin ve ulusal hükümetlerin irtikap, suça teşvik ve rüşvet dahil tüm yolsuzluk uygulamalarına karşı mücadeledeki temel sorumluluğunu kabul ederken, diğer taraftan kuruluşların gönüllü olarak uygulayacakları kurullarla uyum sağlamalarının kritik önemini vurgular.

Kuruluşların sıkı kurallara bağlılığı, yasal yükümlülüklerini daha doğal, etkili ve sürdürülebilir bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olacaktır. Dolayısıyla işletmelerin giderek artan sayıda ülkede zorunlu hale getirilmesi nedeniyle, kendi kurumsal uyum programlarını benimsemeleri ve uygulamaları şiddetle önerilmektedir.

ICC, 1977 gibi erken bir tarihte basılan İrtikap ve Rüşvetle Mücadeleye İlişkin Davranış Kuralları yayınıyla, yolsuzlukla mücadele kurallarını yayınlanan ilk iş örgütü olmuştur. Bu Kuralları, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi (1997) ve Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi (2003) gibi benimsenen başlıca uluslararası yasal belgeleri yansıtmak üzere 1996, 1999 ve 2005 yıllarında güncellemiştir. Yolsuzlukla mücadelede önemli dönüm noktalarını oluşturan bu belgeler, kabul, uygulama ve yürütme aşamasında iş camiası tarafından etkin bir şekilde desteklenmiştir. ICC, bu örgütlerin yolsuzlukla mücadele

programlarına etkin bir şekilde katkıda bulunmaya devam edecektir.

ICC Yolsuzlukla Mücadele Kurallarının mevcut 2011 baskısı, lider kuruluşların etik kurallar ve uyum konusundaki teamüllerinin etkileyici gelişimini bir ayna gibi yansıtmaktadır. Kuralların 2011 baskısı, ICC ulusal komiteleri, üye şirketleri ve Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu'ndan uzmanların sağladığı sayısız katkılara dayanılarak hazırlanmıştır. Büyük, orta ve küçük ölçekli işletmeler için uygulanabilir olan bir uyum modelini sunar. "Yolsuzlukla Mücadele, bir Kurumsal Uygulama Kılavuzu" adlı ICC El Kitabı gibi ICC tarafından hazırlanan diğer belgelere ve özel doğruluk ve bütünlük konularına ilişkin çeşitli ICC Kılavuzlarına dayanılarak geliştirilmiştir.

Kurumsal sorumluluk ve iyi kurumsal yönetişimin merkezinde yer alan yolsuzlukla mücadele asla sona ermez. Sürdürülebilir çabalar, gelecekte de gerekli olmaya devam edecektir. Kamu görevlileri arasında, yönetim kurulu odalarında ve kurumsal dünyanın tüm düzeylerinde daha iyi bir bilinç kazandırılması gereklidir. ICC, bu yıldırıcı göreve katkıda bulunmaya devam etmeye kararlıdır.

Giriş

Bu ICC Kuralları, bir işletmeye geçerli ulusal mevzuat ve başlıca uluslararası yasal belgeleri temel alarak, bir kendi kendini düzenleme yöntemi sunmak üzere tasarlanmıştır. Bu Kuralların Kuruluşlar tarafından özgür iradeyle kabul edilmesi, Kuruluşlar ve kamu kurumları arasındaki veya Kuruluşların kendileri arasındaki ticari işlemlerde yüksek doğruluk standartlarının gelişmesini sağlayacaktır. Bu Kurallar, Kuruluşların kendi yasal yükümlülüklerine ve uluslararası düzeydeki çok sayıda yolsuzlukla mücadele girişimine uymalarına yardımcı olmakta önemli bir rol oynar. Aynı zamanda irtikap veya rüşvete teşvik girişimlerine karşı koymak için uygun bir dayanak oluşturur.

Bu Kurallar, iyi ticari uygulamalar olarak kabul edilen teamülleri oluşturan genel nitelikte kurallardır. Ek A'da listelenen başlıca uluslararası yasal belgeleri yansıtmakta olup, bu belgelere göre okunmalıdır.

Tüm Kuruluşlar, kuruldukları ve faaliyet gösterdikleri ülkelerin geçerli yasa ve yönetmeliklerine uymalı ve bu Kuralların lafzı ve ruhuna bağlı kalmalıdır.

ICC Model Sözleşmeleri, işbu Kuralların I. Bölümüne atıflar içerir. Kuruluşların sözleşmesel ilişkilerinin herhangi bir tür yolsuzluktan etkilenmelerini önlemek için, ticari sözleşmelerine işbu Kuralların I. Bölümünü tamamen veya atıf yoluyla dahil etmeleri ısrarla tavsiye edilmektedir.

Kuruluşların bu Kurallarda ifade edilen uygulamaları pekiştirmeye ve geliştirmeye yönelik ilgili uluslararası, bölgesel ve sektörel girişimlerin yanı sıra, birbirleriyle de işbirliği yapmaları önerilmektedir; ayrıca yolsuzlukla ilgili soruşturmaları yürüten ulusal ve yabancı kanunları uygulayıcı makamlarla da birlikte çalışmalarını teşvik edilmektedir. Kuruluşların, *örneğin* RESIST (Bkz. Ek B) gibi araçları kullanarak irtikap veya rüşvet teklifi ve teşviklerine karşı koymaları da şiddetle tavsiye edilmektedir.

İşbu Kuralların amaçları çerçevesinde “Kuruluş” terimi, kar amacıyla kurulmuş olsun veya olmasın, bir devlet veya bölgesel alt birimi tarafından kontrol edilen herhangi bir kuruluş da dahil olmak üzere, ticari ve diğer ekonomik faaliyetlerde bulunan herhangi bir kişi veya kuruluşu ifade eder; bir hakim şirketi ve bu hakim şirket tarafından kontrol edilen iştirakleri de kapsar. Bu Kurallar bir Kuruluşun büyüklüğü veya faaliyetlerinin niteliğine göre bir ayırım yapmamasına rağmen, uygulamalarının bir risk değerlendirmesine ve özellikle küçük ve orta ölçekli Kuruluşlar tarafından yürütülen faaliyetlerin niteliğine göre uyarlanması gerekecektir. Bu ICC Kurallarının başarısı, “tepe yönetimin yaklaşımına” bağlı olacaktır: Yönetim Kurulunun Başkanı (veya Kuruluş için en üst düzey sorumluluğa sahip diğer organ) ve/veya Kuruluşun İcra Kurulu Başkanı, yolsuzluğun yasak olduğu ve etkili bir kurumsal uyum programının uygulanacağına dair açık ve net bir mesaj vermelidir. Kuruluşun tüm çalışanlarının katkısı ve desteği de gereklidir.

Bu ICC Kuralları üç bölümden oluşmaktadır. Bölüm I, uygun Kuralları belirtir; Bölüm II, Kuruluşların Kurallara uyumu desteklemek için yürürlüğe koymaları gereken politikaları açıklar; ve Bölüm III, etkili bir kurumsal uyum programının önerilen öğelerini listeler. Ek A, yolsuzlukla mücadeleye yönelik başlıca uluslararası yasal belgeleri listeler. Ek B, yolsuzlukla mücadelede yardımcı olacak ICC belgelerini listeler; ve Ek C, ICC Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu’nun görevlerini ve rolünü tekrar hatırlatır.

BÖLÜM I – Yolsuzlukla Mücadele Kuralları

Madde 1

Yasaklanmış Uygulamalar

Kuruluşlar, aşağıda belirtilenlerle ilgili olarak her tür ve biçimdeki uygulamaları her zaman için yasaklayacaktır:

- uluslararası, ulusal veya yerel düzeydeki bir kamu görevlisi,
- bir siyasi parti, parti görevlisi veya siyasi görev adayı, ve
- bir Kuruluşun yönetim kurulu üyesi, yöneticisi veya çalışanı;

doğrudan veya Üçüncü Taraflar aracılığıyla dahil dolaylı olarak aşağıda belirtilen uygulamalarda bulunulmayacaktır:

- a) **Rüşvet**, yukarıda belirtilen kişilerden herhangi birine, belirtilenlerden herhangi biri tarafından veya belirtilenlerden herhangi biri için veya herhangi bir başka kişi için, *örneğin* kamu veya özel sektör ihale sözleşmesinin kazanılması, düzenleyici izinler, vergilendirme, gümrükler, adli ve yasal takibatlar, vb. ile bağlantılı olarak bir işin yapılması veya yapılmaması veya diğer uygunsuz menfaatleri temin etmek veya sürdürmek amacıyla, verilmesi icap etmeyen bir parasal veya diğer menfaatlerin teklif veya vaat edilmesi, verilmesi, onaylanması veya kabul edilmesini ifade eder.

Rüşvet, genellikle (i) bir sözleşme ödemesinin bir kısmının hükümet veya parti görevlilerine veya diğer akit tarafın çalışanlarına, yakın akrabalarına, arkadaşlarına veya İş Ortaklarına pay olarak verilmesi; veya (ii) bu tür ödemeleri hükümet veya parti görevlilerine veya diğer akit tarafın çalışanlarına, akrabalarına, arkadaşlarına veya İş Ortaklarına aktarmak için acenteler, alt yükleniciler, danışmanlar veya diğer Üçüncü Taraflar gibi aracılardan kullanılmasını kapsar.

- b) **İrtikap veya Suça Teşvik**, talebin reddedilmesi halinde bir tehdit unsurunun var olup olmadığına bakılmaksızın, bir rüşvet talep etmeyi ifade eder. Kuruluşlar, her tür irtikap veya rüşvet teklifi girişimini reddedecektir ve Kuruluşların, yapılacak bildirim içinde bulunulan koşullara göre zarar verici nitelikte olmadıkça, bu tür girişimleri mevcut resmi veya gayri resmi raporlama mekanizmaları aracılığıyla bildirmeleri teşvik edilmektedir.
- c) **Nüfuz Ticareti**, bir kamu görevlisinden eylemin asıl azmettiricisi veya başka bir kişi lehine haksız bir menfaat elde etmeyi teminen, uygunsuz, gerçek veya sözde nüfuz uygulamak için haksız bir menfaatin teklif edilmesi veya sağlanmasını ifade eder.
- d) **Yukarıda belirtilen yolsuzluk uygulamalarından elde edilen gelirlerin aklanması**; suç gelirlerinden oluştuğu bilinen mal varlığının yasadışı menşei, kaynağı, yeri, tasarrufu, hareketleri ya da mülkiyetinin gizlenmesi veya tebdil edilmesini ifade eder.

Bu Kurallarda geçen “Yolsuzluk” veya “Yolsuzluk Uygulama(lar)ı” Rüşvet, İrtikap veya Suça Teşvik, Nüfuz Ticareti ve bu uygulamalardan elde edilen gelirlerin Aklanmasını kapsayacaktır.

Madde 2

Üçüncü Taraflar

Pazarlama veya satışlar, sözleşmelerin müzakere edilmesi, ruhsat, izin veya diğer onayların alınması veya Kuruluşa faydası olan diğer işlemlerle bağlantılı olarak Kuruluşun adına veya tedarik zincirindeki yükleniciler olarak hareket eden acenteler, iş geliştirme danışmanları, satış temsilcileri, gümrük komisyoncuları, genel müşavirler, yetkili satıcılar, alt yükleniciler, franchise alanlar, avukatlar, muhasebeciler veya benzeri aracılar dahil, fakat bunlarla sınırlı olmaksızın, Kuruluşun kontrolüne veya belirleyici nüfuzuna tabi olan Üçüncü Taraflarla ilgili olarak Kuruluş:

- söz konusu üçüncü taraflara hiçbir yolsuzluk uygulamasına karışmamaları veya herhangi bir yolsuzluk suçuna karışma haline müsamaha göstermemeleri talimatını vermelidir,
- herhangi bir yolsuzluk uygulaması için sayılanları bir aracı olarak kullanmamalıdır,
- bu tür üçüncü tarafları yalnızca Kuruluşun işinin normal bir şekilde yürütülmesi için gereken ölçüde görevlendirmelidir, ve
- bu kişilere meşru hizmetlerine karşılık uygun bir ücretten fazla bir ücret ödememelidir.

BÖLÜM II – Yolsuzlukla Mücadele Kurallarına Uyumu Desteklemek için Kurumsal Politikalar

Madde 3

İş Ortakları

İş Ortakları, (i) Üçüncü Tarafları ve (ii) ortak girişim ve konsorsiyum ortaklarını ve ayrıca yüklenicileri ve tedarikçileri kapsar.

A. Bir Kuruluş, bir Üçüncü Tarafı ilgili olarak ve kendi yetkisi dahilinde olduğu ölçüde:

- a) Kuruluşun adına yürütülen tüm faaliyetlerin kendi politikalarına uygun olmasını beklediğini açıkça belirtmelidir ve

b) Üçüncü Tarafı yazılı bir sözleşme düzenlemeli ve bu sözleşme:

- Üçüncü Tarafı Kuruluşun yolsuzlukla mücadele politikaları konusunda bilgilendirmeli ve herhangi bir yolsuzluk uygulamasına dahil olmamakla yükümlü kılmalıdır;;
- Kuruluşa işbu Kurallara uygunluğu doğrulamak için Üçüncü Tarafın defterleri ve muhasebe kayıtlarının bir bağımsız denetçi tarafından denetlenmesini talep etme hakkı tanınmalıdır ve
- Üçüncü Tarafın ücretinin nakit olarak ödenmemesini ve yalnızca (i) Üçüncü Tarafın kurulmuş olduğu ülkede; (ii) genel merkezinin bulunduğu ülkede; (iii) yerleşik bulunduğu ülkede; veya (iv) görevin gerçekleştirildiği ülkede ödenmesini öngörmelidir.

B. Kuruluş ayrıca merkezi yönetiminin Üçüncü Taraflarla ilişkileri üzerinde yeterli düzeyde kontrol sahibi olmasını ve özellikle kamu kurumlarıyla ve devlet veya özel Kuruluşlarla gerçekleştirilen işlemlerle bağlantılı olarak Kuruluş tarafından görevlendirilen Üçüncü Tarafların adları, görevlendirme şartları ve bu Üçüncü Taraflara ödemelere ilişkin bir kayıt tutmasını sağlamalıdır. Bu kayıt, gizlilik koşulları altında, denetçiler tarafından ve usulünce görevlendirilmiş ilgili resmi makamlar tarafından denetime hazır bulundurulmalıdır.

C. Bir Kuruluş, bir ortak girişim veya konsorsiyumla ilgili olarak, işbu Kurullarla tutarlı bir politikanın ortak girişim veya konsorsiyum ortakları tarafından ortak girişim veya konsorsiyum için geçerli olacak şekilde kabul edilmesini sağlamak için kendi yetkisi dahilindeki tedbirleri almalıdır.

D. Yükleniciler ve tedarikçilerle ilgili olarak Kuruluş, yüklenicilerin ve tedarikçilerin Kuruluş adına veya Kuruluşla gerçekleştirdikleri işlemlerde bu Kurallara uymalarını ve rüşvet ödedikleri bilinen veya makul olarak şüphelenilen yükleniciler ve tedarikçilerle birlikte çalışmaktan kaçınmalarını sağlamak için kendi yetkisi dahilinde ve yasaların izin verdiği ölçüde gerekli tedbirleri almalıdır.

E. Bir Kuruluş, İş Ortaklarıyla düzenlediği sözleşmelerine, bir İş Ortağının geçerli yolsuzlukla mücadele yasasını veya bu Kurulların I. Bölümünü ihlal edecek şekilde hareket ettiğine dair tek taraflı olarak iyi niyetli bir endişeye kapıldığı takdirde, aralarındaki ilişkiyi askıya alma veya tamamen sonlandırma hakkı tanıyan bir hükmü eklemelidir.

F. Bir Kuruluş, yolsuzluk risklerine maruz kalan İş Ortaklarının itibarı ve Kuruluşla veya Kuruluş adına gerçekleştirdikleri işlerde yolsuzlukla mücadele yasasına uyma kapasitelerine ilişkin gerekli detaylı incelemeyi yürütmelidir.

G. Bir Kuruluş, tedarik süreçlerini kabul edilen iş standartlarına göre ve mümkün olduğu kadar şeffaf bir şekilde yürütmelidir.

Madde 4

Siyasi ve Hayır Amaçlı Katkılar ve Sponsorluklar

a) Kuruluşlar, siyasi partiler, parti görevlileri ve adaylarına yalnızca geçerli yasalara ve

kamuyu bilgilendirme gerekliliklerine uygun olarak katkılarda bulunmalıdır. Siyasi katkıların miktarı ve zamanlaması, yolsuzluk için bir bahane olarak kullanılmamalarını sağlamak üzere incelenmelidir.

- b) Kuruluşlar, hayır amaçlı katkılarının ve sponsorluklarının yolsuzluk için bir bahane olarak kullanılmamalarını sağlamak için yetkileri dahilindeki tüm tedbirleri almalıdır. Hayır amaçlı katkılar ve sponsorluklar, şeffaf ve geçerli yasalara uygun olmalıdır.
- c) Kuruluşlar, uygun olmayan siyasi ve hayır amaçlı katkılarının yapılmamasını sağlamak için makul kontroller ve prosedürleri uygulamaya geçirmelidir. Önde gelen siyasi kişiler veya yakın akrabaları, arkadaşları ve İş Ortaklarının bulunduğu örgütlere katkılarının incelenmesinde, özel bir özen gösterilmelidir.

Madde 5

Hediyeler ve İkram ve Ağırlamalar

Kuruluşlar, hediyeler ve ikram ve ağırlamaların teklifi veya kabulünü kapsayan ve bu tür hediye veya ikram ve ağırlamaya ilişkin düzenlemelerin (a) ulusal yasalara ve geçerli uluslararası belgelere uygun olmasını; (b) makul ve *iyi niyetli* harcamalarla sınırlı tutulmasını; (c) bunları alan tarafın veren tarafa karşı karar alma bağımsızlığını uygun olmayan bir şekilde etkilememesini veya uygun olmayan bir şekilde etkiliyor gibi algılanmamasını; (d) alan tarafın bilinen davranış kuralları hükümlerine aykırı olmamasını; ve (e) çok sık veya uygunsuz bir zamanda teklif edilmemesini veya alınmamasını sağlamaya yönelik gerekli prosedürleri belirlemelidir.

Madde 6

Kolaylaştırıcı Ödemeler

Kolaylaştırıcı ödemeler, kolaylaştırıcı ödemeyi yapan tarafın yasal olarak hak kazanmış olduğu bir rutin veya gerekli işlemin yapılmasını güvence altına almak veya hızlandırmak için bir alt kademe görevliye yapılan resmi olmayan, uygunsuz, küçük ödemelerdir.

Kolaylaştırıcı ödemeler, çoğu ülkede yasaklanmıştır.

Dolayısıyla Kuruluşlar, bu tür kolaylaştırıcı ödemeler yapmamalıdır; fakat bir kolaylaştırıcı ödemenin neredeyse hiç önlenemeyeceği icbar veya Kuruluşun çalışanlarının sağlığı, emniyeti veya güvenliğinin risk altında olduğu haller gibi acil ve zorlayıcı durumlarda da karşı karşıya kalabilecekleri kabul edilir.

Bu gibi durumlarda bir kolaylaştırıcı ödeme yapıldığında, bu tür ödemeler Kuruluşun defterleri ve muhasebe kayıtlarında doğru bir şekilde yansıtılacaktır.

Madde 7

Çıkar Çatışmaları

Bir bireyin veya yakın akrabaları, arkadaşları veya iş bağlantılarının özel menfaatleri Kuruluşun veya ilgili kişinin bağlı olduğu örgütün menfaatlerinden farklılık gösterdiğinde, çıkar çatışmaları doğabilir.

Bu gibi durumlar kişinin görev ve sorumluluklarını yerine getirirken muhakeme gücünü etkileyebileceğinden, açıklanmalı ve mümkün olduğu sürece önlenmelidir. Kuruluşlar, yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, çalışanları ve temsilcilerinin mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarını veya bunların ortaya çıkışını yakından izlemeli ve düzenlemeli ve başkalarının

çıkar çatışmalarından faydalanmamalıdır.

Öngörülen faaliyet veya işlerinin eski görev süreleri boyunca sahip oldukları pozisyonlar veya denetledikleri bölümlerle doğrudan ilgili olması durumunda, eski kamu görevlileri görevlerinden ayrıldıktan sonra makul bir süre geçmeden önce herhangi bir sıfatla görevlendirilmeyecek veya işe alınmayacaktır. Uygulanabilir olan durumlarda, ulusal mevzuatın öngördüğü kısıtlamalara bağlı kalınacaktır.

Madde 8

İnsan Kaynakları

Kuruluşlar, aşağıda belirtilen koşulları sağlamalıdır:

- a) İşe alma, terfi, eğitim, performans değerlendirmesi, ücretlendirme, takdir ve genel olarak iş etiği ilkeleri gibi insan kaynakları uygulamaları, bu Kuralları yansıtmalıdır,
- b) Hiçbir çalışan, Kuruluşun yolsuzlukla mücadele politikasına ilişkin ihlalleri veya adamakıllı şüphelenilen ihlalleri iyi niyetli olarak rapor etmekten veya Kuruluşun iş kaybetmesine yol açacak olsa dahi, herhangi bir yolsuzluğa karışmayı reddetmekten dolayı, misillemeye veya ayrıma veya bir disiplin cezasına maruz kalmamalıdır,
- c) Yüksek yolsuzluk riskine tabi alanlarda çalışan kilit personel, düzenli olarak eğitilmeli ve değerlendirilmelidir; bu personelin rotasyonu düşünülmelidir.

Madde 9

Finansal ve Muhasebe

Kuruluşlar, aşağıda belirtilen koşulları sağlamalıdır:

- a) Tüm finansal işlemler, Yönetim Kurulları veya Kuruluş için en yüksek düzeyde sorumlu olan diğer yetkili organ tarafından ve ayrıca denetçiler tarafından incelemeye hazır halde bulundurulmalı ilgili defter ve muhasebe kayıtlarında yeterince tanımlanmalı ve uygun ve adil bir şekilde kaydedilmelidir,
- b) "Kayıt dışı" veya gizli hesaplar bulunmamalı ve ilgili oldukları işlemleri adil ve doğru bir şekilde kayıt altına almayan hiçbir belge düzenlenmemelidir,
- c) İlgili kalemleri doğru bir şekilde tanımlanmayan gerçekte var olmayan harcamalar veya borçlar veya gerçek ve meşru bir amacı olmayan olağandışı işlemlere ilişkin kayıtlar bulunmamalıdır,
- d) Nakit ödemeler veya aynı ödemeler, rüşvet yerine kullanılmasını önlemek için izlenmelidir; yalnızca kasadan yapılan veya işleyen bir bankacılık sistemi olmayan ülkelerde veya yerlerde yapılan küçük nakit ödemelere izin verilmelidir;
- e) Tutulan hiçbir defter veya diğer ilgili belgeler, yasalarda öngörülen süreden önce kasıtlı olarak imha edilmemelidir,
- f) Bu Kurallara veya geçerli muhasebe kurallarına aykırı olan ve gerektiğinde uygun düzeltici tedbir alınmasını gerektiren işlemleri ortaya çıkarmak üzere tasarlanmış olan, iç veya dış denetçiler aracılığıyla uygulanan bağımsız denetim sistemleri yürürlükte olmalıdır,
- g) Vergilendirilebilir gelirden herhangi bir tür rüşvet ödemesi kesintisi yapılmasını yasaklayan hükümler dahil olmak üzere, ulusal vergi yasaları ve yönetmeliklerinin tüm hükümlerine uyulmalıdır.

BÖLÜM III –Etkili Bir Kurumsal Uyum Programının Öğeleri

Madde 10

Bir Kurumsal Uyum Programının Öğeleri

Her Kuruluş, (i) bu Kuralları yansıtan; (ii) Kuruluşun iş ortamında karşılaşılan risklerle ilgili olarak periyodik olarak gerçekleştirilen değerlendirmenin sonuçlarına dayanan; (iii) Kuruluşun özel koşullarına uyarlanan; ve (iv) Yolsuzluğun önlenmesini ve saptanmasını ve Kuruluş içinde doğruluk kültürünün geliştirilmesini amaçlayan bir etkili Kurumsal Uyum Programını uygulamalıdır.

Her Kuruluş, aşağıda belirtilen iyi uygulamaların tümünü veya bir kısmını kendi programına dahil etmeyi değerlendirmelidir. Aşağıda listelenen zorunlu nitelikte olmayan maddeler arasından, özellikle, kendine özgü şartlar dahilinde Yolsuzluğun gereken şekilde önlenmesini sağlamak için en yeterli olduğunu düşündüğü tedbirleri seçebilir:

- a) Yönetim Kurulunun veya Kuruluş için en yüksek düzeyde sorumlu olan diğer yetkili organın veya Kuruluşun üst yönetiminin ("tepe yönetimin yaklaşımı") Kurumsal Uyum Programını güçlü, açık ve görünür bir şekilde desteklemesi ve bu programa bağlılıklarını açıkça ifade etmesi;
- b) bu Kuralları yansıtan ve tüm yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler, çalışanlar ve Üçüncü Taraflar için bağlayıcı olan ve tüm kontrol edilen yerli ve yabancı iştirakler için geçerli olan açıkça belirtilmiş ve görünür bir politikanın uygulamaya getirilmesi;
- c) Yönetim Kurulunun veya Kuruluş için en üst düzeyde sorumlu olan diğer yetkili organın veya bunların ilgili komitesinin periyodik risk değerlendirmeleri ve bu Kurallara uygunluğa ilişkin bağımsız incelemeler yapmalarının şart koşulması ve gereken şekilde düzeltici tedbirler veya politikaların önerilmesi. Bu işlem, kurumsal uyum incelemeleri ve/veya risk değerlendirmelerini kapsayan daha geniş bir sistemin bir parçası olarak gerçekleştirilebilir;
- d) Kuruluşun tüm düzeylerindeki kişilerin Kuruluşun politikasına uymakla ve Kurumsal Uyum Programına katılmakla sorumlu kılınması;
- e) Bir veya birden fazla üst düzey yöneticinin (tam veya yarı zamanlı) yeterli düzeyde kaynak, yetki ve bağımsızlığa sahip olacak şekilde Kurumsal Uyum Programını izlemek ve koordine etmek ve Yönetim Kuruluna veya Kuruluş için en üst düzeyde sorumlu olan diğer yetkili organa veya bunların ilgili komitesine periyodik olarak rapor vermekle görevlendirilmesi;
- f) Kuruluşun politikaları ve programı uyarınca gereken davranışları daha ayrıntılı bir şekilde göstermek ve yasaklanan davranışlardan caydırmak için gerekli kılavuzların yayınlanması;
- g) Yolsuzluk veya bu Kuralların boşluklarından yararlanma riski sergileyen İş Ortaklarının ve kendi yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve çalışanlarının seçiminde yapılandırılmış bir risk yönetimi yaklaşımına dayanan gerekli detaylı incelemenin gerçekleştirilmesi;
- h) Defter ve muhasebe kayıtlarının yolsuzluk uygulamalarına karışmak veya bu tür uygulamaları gizlemek amacıyla kullanılmamasını sağlamak için, bunların adil ve doğru bir şekilde tutulmasına yönelik finansal ve muhasebe prosedürlerinin tasarlanması;
- i) Bağımsız denetim dahil olmak üzere, uygun kontrol ve raporlama sistemleri ve prosedürlerinin belirlenmesi ve sürdürülmesi;
- j) Kuruluşun yolsuzlukla mücadele politikasıyla ilgili periyodik iç ve dış yazışma ve iletişimlerin sağlanması;
- k) Duruma göre yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, çalışanları ve İş Ortaklarına, Kuruluşun günlük iş ve faaliyetlerinde yolsuzluk risklerinin tanımlanmasına yönelik yol

- gösterici kuralların ve belgelendirilmiş eğitimin ve ayrıca liderlik eğitiminin verilmesi;
- l) İş etiği açısından yeterliliklerin yönetimin takdir ve terfi sürecine dahil edilmesi ve hedefleri yakalama başarısının yalnızca mali göstergelere göre değil, aynı zamanda hedeflerin yakalanma şekline ve özellikle Kuruluşun yolsuzlukla mücadele politikasına uygunluğa göre ölçülmesi;
  - m) Kaygı ve endişeleri tam gizlilik içinde bildirmek, tavsiye istemek veya saptanmış veya adamakıllı şüphelenilen ihlalleri misilleme veya ayırım veya disiplin cezası korkusu olmadan iyi niyetle rapor etmek için kullanılabilir kanalların sunulması. Raporlama, zorunlu veya gönüllü olabilir; isimsiz olarak veya isim açıklanacak şekilde yapılabilir. Tüm *iyi niyetli* raporlamalar soruşturulmalıdır;
  - n) Rapor edilen veya saptanan ihlallere karşı uygun düzeltici önlemler ve disiplin tedbirleri alınarak müdahalede bulunulması ve Kuruluşun politikasının uygulamaya geçirildiğinin gereken şekilde kamuya açıklanmasının düşünülmesi;
  - o) Kurumsal Uyum Programının harici belgelendirme, tasdik veya teminat yoluna başvurularak iyileştirilmesinin düşünülmesi; ve
  - p) belirli özel projelerle ilgili yolsuzlukla mücadele antlaşmalarının veya kamu sektörüyle ve/veya ilgili iş dallarındaki meslektaşlarla yolsuzlukla mücadeleye yönelik uzun süreli girişimlerin önerilmesi veya desteklenmesi gibi ortaklaşa eylemlerin desteklenmesi.

EK A

Başlıca Uluslararası Yasal Belgeler

Global Belgeler

Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi (UNCAC)

http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf

Birleşmiş Milletler Sınıraşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesi (UNTOC)

http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOC_ebook-e.pdf

OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin

Önlenmesi Sözleşmesi (OECD Sözleşmesi)

<http://www.oecd.org/dataoecd/4/18/38028044.pdf>

Ek II İç Denetimler, Etik ilkeler ve Uyumla ilgili İyi Uygulamalar Kılavuzu dahil, Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesine yönelik OECD Tavsiyesi

<http://www.oecd.org/dataoecd/11/40/44176910.pdf>

Afrika

Afrika Birliği Yolsuzluğun Önlenmesi ve Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi (AU Sözleşmesi)

http://www.africa-union.org/official_documents/Treaties_%20Conventions_%20Protocols/Convention%20on%20Combating%20Corruption.pdf

Güney Afrika Kalkınma Topluluğunun Yolsuzlukla Mücadele Protokolü (SADC Protokolü)

<http://www.sadc.int/index/browse/page/122>

Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğunun Yolsuzlukla Mücadele Protokolü (ECOWAS)

Protokolü)

http://www.afrimap.org/english/images/treaty/ECOWAS_Protocol_on_Corruption.pdf

Güney ve Kuzey Amerika

Yolsuzluğa Karşı Amerikan Ülkeleri Sözleşmesi (OAS Sözleşmesi)

<http://www.oas.org/juridico/english/treaties/b-58.html>

Asya ve Pasifik bölgesi

ADB-OECD Asya-Pasifik için Eylem Planı (Eylem Planı)

<http://www.oecd.org/dataoecd/38/24/35021642.pdf>

Avrupa

Avrupa Konseyi Ceza Hukuku Sözleşmesi

<http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/173.htm>

Avrupa Konseyi Özel Hukuk Sözleşmesi

<http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/174.htm>

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Kararı: Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun Kurulması Anlaşması

<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/PartialAqr/Html/Greco9905.htm>

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Kararı: Yolsuzlukla Mücadelede Yirmi Temel İlke

<https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=593789&>

Avrupa Topluluklarının Mali Çıkarlarının Korunması ve Yolsuzlukla Mücadeleye ilişkin Avrupa Birliği Sözleşmesi ve iki ilgili Protokol

http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/protecting_european_community_financial_interests/l33019_en.htm

Avrupa Toplulukları görevlilerini veya Avrupa Birliği Üye Devlet görevlilerini kapsayan Avrupa Birliği Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi

http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/fight_against_corruption/l33027_en.htm

EK B

Yolsuzlukla Mücadeleye Yönelik Diğer ICC Belgeleri

ICC Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu, bu Kuralların uygulanması konusunda daha detaylı yol gösterici bilgiler sunmak için, "Yolsuzlukla Mücadele: bir Kurumsal Uygulamalar Kılavuzu"nu yayınlamıştır (<http://store.iccwbo.org/fighting-corruption>).

Bu el kitabında yolsuzlukla mücadeleye ilişkin aşağıda belirtilen konular ve sorunlu alanlar irdelenmektedir:

Rüşvet ve İrtikabın Yasaklanması: Sorunlu alanların daraltılması (Bölüm 3)

Acenteler ve diğer Aracıların Rolü (Bölüm 4)

Kuruluşların Sorumlulukları (Bölüm 5)

Muhasebe, Denetim ve Mali Kontroller (Bölüm 6)

Bilgi Uçurma (Bölüm 7)

Küçük ve Orta Ölçekli Kuruluşlar tarafından Uyum (Bölüm 8)

Kara Para Aklama (Bölüm 9)

Siyasi ve Hayır Amaçlı Katkılar (Bölüm 10)

Özel Sektörde Rüşvet (Bölüm 11)

İrtikabın Önlenmesi (Bölüm 12)

Gümrüklerde Yolsuzluğun Önlenmesi (Bölüm 13)

ICC Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu, sürekli olarak yolsuzlukla mücadele araçları ve kılavuzları geliştirmektedir. Aşağıda belirtilen kılavuzlar, ICC Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonunun web sitesinde mevcuttur (<http://www.iccwbo.org/About-ICC/Policy-Commissions/Corporate-Responsibility-Anti-corruption/>):

ICC Bilgi Uçurma Kılavuzları

<http://www.iccwbo.org/advocacy-codes-and-rules/areas-of-work/corporate-responsibility-and-anti-corruption/whistleblowing/>

ICC Acenteler, Aracılar ve Diğer Üçüncü Taraflara ilişkin Kılavuzlar

<http://www.iccwbo.org/advocacy-codes-and-rules/areas-of-work/corporate-responsibility-and-anti-corruption/ICC-Third-Party-Guidelines/>

ICC, Birleşmiş Milletler Küresel Paketi (United Nations Global Compact), Dünya Ekonomik Forumu ve Transparency International (Dünya Şeffaflık Örgütü) kurumları, RESIST, Uluslararası İşlemlerde İrtikap ve Suça Teşvikle Mücadele, Çalışanların Eğitimine yönelik bir Şirket Aracını yayınlamışlardır (<http://www.iccwbo.org/products-and-services/fighting-commercial-crime/resist/>).

EK C

ICC Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu

ICC Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu, yolsuzlukla mücadeleye ve kurumsal sorumluluğa yönelik davranış kuralları, en iyi uygulamalar ve destekleyici materyaller geliştiren dünyanın önde gelen özel sektör organıdır. Bu komisyon, 40'ı aşkın ülkeden 200'den fazla iş idarecisi ve özel uzmanı bir araya getirir.

ICC, yolsuzluğun kınanması ve yolsuzlukla mücadeleye yönelik kuralların geliştirilmesinde önde gelen iş örgütleri arasında başı çekmiştir. *ICC Yolsuzlukla Mücadele Kuralları*, ICC'nin yolsuzlukla mücadele çalışmasının köşe taşıdır; bu kurallar, hem işletmenin kendi kendini düzenleme ve denetlemesini sağlayacak bir araç olarak işlev görür; hem de hükümetlerin irtikap ve rüşvetle mücadele etmeye yönelik çabalarında bir yol haritası sağlar.

Kurumsal Sorumluluk ve Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu, bu öncü ICC Kurallarına ek olarak, şirketler için doğruluk programlarının bir parçası olarak proaktif bir şekilde kullanabilecekleri bir dizi önemli yolsuzlukla mücadele aracı geliştirmiştir. Komisyon aynı zamanda işletmelere sorumlu iş davranışlarına yönelik pratik araç ve belgeler de sunar.

ICC, BM Uyuşturucu ve Suç Birimi (UNODC) ve OECD gibi rüşvetle mücadele kanunları, kılavuzları ve politikalarıyla ilgilenen hükümetler-arası örgütlerle yakın çalışmalar içindedir.

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC)

ICC dünya çapında etkinlik gösteren bir iş kuruluşu olup; dünyanın her köşesinde tüm sektörlerden Kuruluşlar adına konuşma yetkisine sahip temsili bir organdır.

ICC'nin temel misyonu, sınır tanımaksızın ticaret ve yatırımı geliştirmek ve küreselleşmenin getirdiği zorlukları ve fırsatları karşılayabilmeleri için iş kuruluşlarına yardımcı olmaktır. ICC, geçen yüzyılın başında gerçekleşen kuruluşundan bu yana, ticaretin barış ve refah için güçlü bir araç olduğu inancını taşımaktadır. ICC'yi kuran ileri görüşlü küçük bir grup yönetici iş adamı, kendilerini "barış tüccarları" olarak görmekteydiler.

ICC'nin üç ana faaliyeti, kuralların belirlenmesi, ihtilafların çözümlenmesi ve politikaların saptanmasından oluşur. Üye şirketleri ve kurumları uluslararası iş dünyasının içinde olduklarından, sınırlar ötesi düzeydeki iş akışını düzenleyen kuralları hazırlamak konusunda ICC rakip tanımayan bir konumda bulunmaktadır. Söz konusu kurallar, ihtiyari nitelikte olmasına rağmen, her gün binlerce işlemde uygulanmak suretiyle, uluslararası ticaretin bir parçası haline gelmiştir.

ICC, aralarında dünyanın önde gelen tahkim kurumu olan ICC Milletlerarası Tahkim Divanı'nın da bulunduğu önemli hizmetleri sağlamaktadır. Diğer bir hizmeti de ticaret odaları arasındaki iletişimi ve bilgi alışverişini destekleyen, ICC'nin dünya çapındaki ticaret odaları ağı Dünya Odalar Federasyonudur.

ICC üyeleri arasında bulunan iş kolu liderleri ve uzmanlar, ticaret ve yatırım politikalarının yanı sıra, yaşamsal öneme haiz teknik ve sektörel konularda söz sahibi konumdadır. Bunlar arasında finansal hizmetler, bilişim teknolojileri, telekomünikasyon, pazarlama etiği, çevre, taşımacılık, rekabet hukuku ve fikri mülkiyet bulunmaktadır.

ICC, Birleşmiş Milletler ve Dünya Ticaret Örgütü, G20 ve G8 gibi diğer hükümetler-arası örgütlerle yakın bir çalışma ilişkisi içerisinde.

ICC 1919'da kurulmuştur. Günümüzde 120'den fazla ülkeden yüz binlerce üye şirket ve kurumu çatısı altında toplamış bulunmaktadır. Milli komiteler, üyeleriyle işbirliği içinde çalışarak, kendi ülkelerindeki iş çevrelerinin sorunlarına cevap vermekte ve ICC'nin ortaya koyduğu iş yürütme esaslarını kendi hükümetlerine iletmektedir.

MİLLETLERARASI TİCARET ODASI

33-43 avenue du Président Wilson, 75119 Paris, Fransa

T. +33 (0)1 49 53 28 28 F. +33 (0)1 49 53 29 42

E. icc@iccwbo.org www.iccwbo.org